

Algoritms sociālajiem darbiniekiem, lai sniegtu mērķtiecīgu atbalstu iedzīvotājiem, par kuriem saņemti policijas ziņojumi, bet personas atteikušās no sadarbības ar sociālo dienestu

Labklājības ministrija

IZPLATĪTĀKIE IEMESLI, KĀDĒĻ VARDARBĪBĀ CIETUŠAS PERSONAS ATSAKĀS NO PALĪDZĪBAS SAŅEMŠANAS

- Kauns un sevis vainošana par notikušo, bailes no sabiedrības nosodījuma;
- Vardarbība attiecībās tiek uzskatīta par normu, iespējams, bērnībā piedzīvotas vardarbības dēļ;
- Bailes, ka pilsētā vai darbavietā visi uzzinās, ka persona cieš no vardarbības;
- Cietušais uztraucas, ka personas dati būs pieejami dažādos valsts un pašvaldības reģistros;
- Cietušais ir ticis iebiedēts ar bāriņtiesas iesaisti un aizgādības tiesību pārtraukšanu bērniem;
- Negatīva iepriekšēja sadarbības pieredze ar sociālā dienesta darbiniekiem vai psihologiem;
- Vardarbīgais partneris ieņem amatu tiesībsargājošās vai citas nozīmīgas jomas iestādē. Līdz ar to cietušajam nav ticības, ka ir iespējams kaut ko mainīt, vai arī cietušais nevēlas, lai vardarbīgais partneris zaudē darbu;
- Zems izglītības līmenis un/vai darba prasmes, un ienākumi. Rezultātā vardarbīgais partneris nodrošina cietušo ar dzīvesvietu un iztikas līdzekļiem;
- Sabiedrībā pastāvoši uzskati, ka notikušais nav “īsta” vardarbība, jo nav pierādījumu par fizisko vai emocionālo vardarbību.

Darbs ar vardarbībā cietušajiem, kuri atsakās saņemt palīdzību, var būt izaicinošs, tomēr ir ļoti svarīgi situāciju risināt ar iejūtību un rūpību

Daži ieteikumi sociālajiem darbiniekiem šāda gadījuma risināšanā:

- 1. Veidojiet uzticību:** izveidojiet uzticamas attiecības ar cietušo, aktīvi uzklauset viņu viedokli, nenosodiet, kā arī nepieņemiet, ka zināt visu cilvēka situāciju. Uzticības veidošana ir būtiska, lai cietušais būtu atvērts palīdzības saņemšanai.
- 2. Cieniet autonomiju:** cieniet cietušā autonomiju un lēmumu pieņemšanas spējas. Lai gan ir svarīgi piedāvāt atbalstu un resursus, lēmums pieņemt palīdzību ir jāatstāj cietušā ziņā. Piedāvāji dažādu prasmju pilnveidošanas iespējas, kā arī psihosociālo izglītošanu par cieņpilnām attiecībām.
- 3. Izglītojiet par palīdzības iespējām:** sniedziet informāciju par pieejamajiem resursiem, atbalsta pakalpojumiem, juridiskajām iespējām un potenciālajām sekām, ja persona turpina dzīvot vardarbīgās attiecībās. Tāpat sniedziet rakstisku informāciju par palīdzības iespējām krīzes situācijās - bezmaksas atbalsta tālruni, tuvumā esošie krīzes centri, informācija par pagaidu aizsardzību pret vardarbību un policijas lēmumu par nošķiršanu.
- 4. Drošības plāns:** kopā ar klientu izstrādāji Drošības plānu, kas ietver rīcības soļus, kuri jāveic ārkārtas situācijā vai vardarbības eskalācijas gadījumā. Mudiniet viņu izplānot drošas vietas un cilvēkus, pie kuriem persona var vērsties pēc atbalsta jebkurā brīdī, sagatavojiet sarakstu ar vitāli nepieciešamajām mantām (dokumenti, medikamenti, atslēgas, telefons, lādētājs, nauda u.c.), kā arī izplānot nokļūšanu drošā vietā.
- 5. Starpinstitūciju sadarbība:** strādāji kopā ar citiem profesionāļiem, kas ir iesaistīti lietā, piemēram, policiju, slimnīcas SD vai ārstējošo ārstu, skolas atbalsta personālu (ja ģimenē ir bērni), pakalpojuma sniedzēju un citiem speciālistiem. Plānojiet darba organizāciju, lai nodrošinātu visaptverošu un koordinētu pieeju.
- 6. Dokumentējiet katru mijiedarbību:** saglabāji detalizētus pierakstus par mijiedarbību ar cietušo, tostarp viņa bažām, vēlmēm un lēmumiem. Dokumentējiet jebkādus drošības riskus vai situācijas izmaiņas.
- 7. Rūpējieties par sevi:** rūpējieties par sevi un meklēji atbalstu no vadības un kolēģiem, lai pārvaldītu emocionālo slogu, strādāji ar vardarbības ģimenē cietušajiem. Praktizēji pašpalīdzību, lai izvairītos no izdegšanas.
- 8. Ziniet savas robežas:** atzīstiet, kad situācija kļūst pārāk sarežģīta vai bīstama, lai to risinātu vienpersoniski. Meklēji padomus no vadības un apmeklēji supervīzijas, ja tādas ir pieejamas.

Atcerieties, ka darbs ar vardarbībā cietušām personām prasa pacietīgu un izprotošu pieeju. Var būt vajadzīgs laiks, lai cietušais uzticētos un pieņemtu palīdzību, tādēļ turpiniet piedāvāt atbalstu, vienlaikus cienot viņa izvēles.

Drošības plāna parauga struktūra

Drošības plāns vardarbības novēršanas gadījumos ir praktisks, individualizēts rīcības plāns, kas palīdz riska situācijās un nodrošina nepieciešamos soļus, lai vardarbībā cietušais varētu droši aizsargāt sevi un savus bērnus. Zemāk ir struktūra, kas noderīga sociālajam darbiniekam, lai kopā ar klientu izstrādātu drošības plānu, izvērtējot katra punkta nepieciešamību. Drošības plānu vērtīgi izstrādāt divos eksemplāros, viens atrodas pie SD, otrs pie klienta, bet, ja klients vēl atrodas vardarbīgās attiecībās, izvērtējiet no drošības aspekta, vai vardarbīgā persona šo plānu neatrastu un tas neizraisītu vardarbības epizodi.

1. Situācijas novērtējums

- Vardarbības vēsture un pašreizējais risks: *ietver informāciju par seksuālo, fizisko, emocionālo, ekonomisko vardarbību, vardarbīgo kontroli un vajāšanu, kā arī jebkādus iepriekšējus vardarbības incidentus.*
- Situācijas identificēšana, kas izraisa vardarbību: *kādi faktori vai situācijas bieži izraisa vardarbību?*
- Kopienas un ģimenes atbalsta tīkls: *vai cietušajam ir cilvēki, kuri var sniegt emocionālu vai praktisku palīdzību (ģimene, draugi, kaimiņi)?*

2. Saziņas kanāli ārkārtas situācijām

- Kontakti ārkārtas situācijās: *saraksts ar personām, kuras var sazvanīt vai pie kurām vērsties ārkārtas situācijā (piemēram, uzticības personas, atbalsta centri, policija).*
- Svarīgākie tālruna numuri: *policijas, krīzes centra, bezmaksas atbalsta tālrunis krīzes situācijām, uzticības personas numuri u.c.*
- Atbalsta organizācijas un resursi: *norādīt pieejamos pakalpojumus (juridisko palīdzību, krīzes centrus, psihoemocionālo atbalstu) un to atrašanās vietu, kontaktinformāciju.*

3. Drošības stratēģijas krīzes gadījumos dzīvesvietā vai publiskā vietā

- Izejas plāns: *detalizēts plāns, kā pamest bīstamu vietu (ieskaitot ārkārtas izejas mājās un alternatīvus ceļus).*
- Bērnu drošība: *stratēģijas, kā bērni var reaģēt, kur tiem jāslēpjas vai kā rīkoties, ja situācija kļūst bīstama.*
- Slepenas glabāšanas vietas sagatavošana: *dokumentu, naudas, rezerves atslēgu un citu svarīgu lietu **droša** vieta, lai tās var ātri paņemt, ja nepieciešams ātri pamest dzīvesvietu.*
- Drošas pārvietošanās plāns publiskās vietās: *ieteikumi, kā droši pārvietoties sabiedrībā, kā arī ko darīt, ja persona tiek izsekota.*

Drošības plāna parauga struktūra (II)

4. Psiholoģiskais un emocionālais atbalsts

- Atbalsta personas un vietas: *detalizēts to cilvēku saraksts, ar kuriem cietušais var runāt un kuriem uzticas.*
- Ikdienas emocionālās pašpalīdzības stratēģijas: *paņēmienu, kas palīdzēs mazināt trauksmi un stresu (elpošanas vingrinājumi, dienasgrāmatas rakstīšana, meditācija, pastaigas).*
- Konsultāciju un terapijas iespējas: *atbalsta iespējas, piemēram, psihologs vai citi speciālisti, kuri ir pieejami un sniedz regulāru emocionālo atbalstu.*

5. Dokumentācija un pierādījumu vākšana

- Fotoattēli, video vai ziņas telefonā: *ja iespējams, saglabāt vardarbības pierādījumus, kas noderēs policijas izmeklēšanā.*
- Piekļuve dokumentiem un svarīgiem pierādījumiem: *glabāt visus pierādījumus drošā vietā, kur tie nav viegli pieejami vardarbības veicējam.*

6. Plāns nākotnei

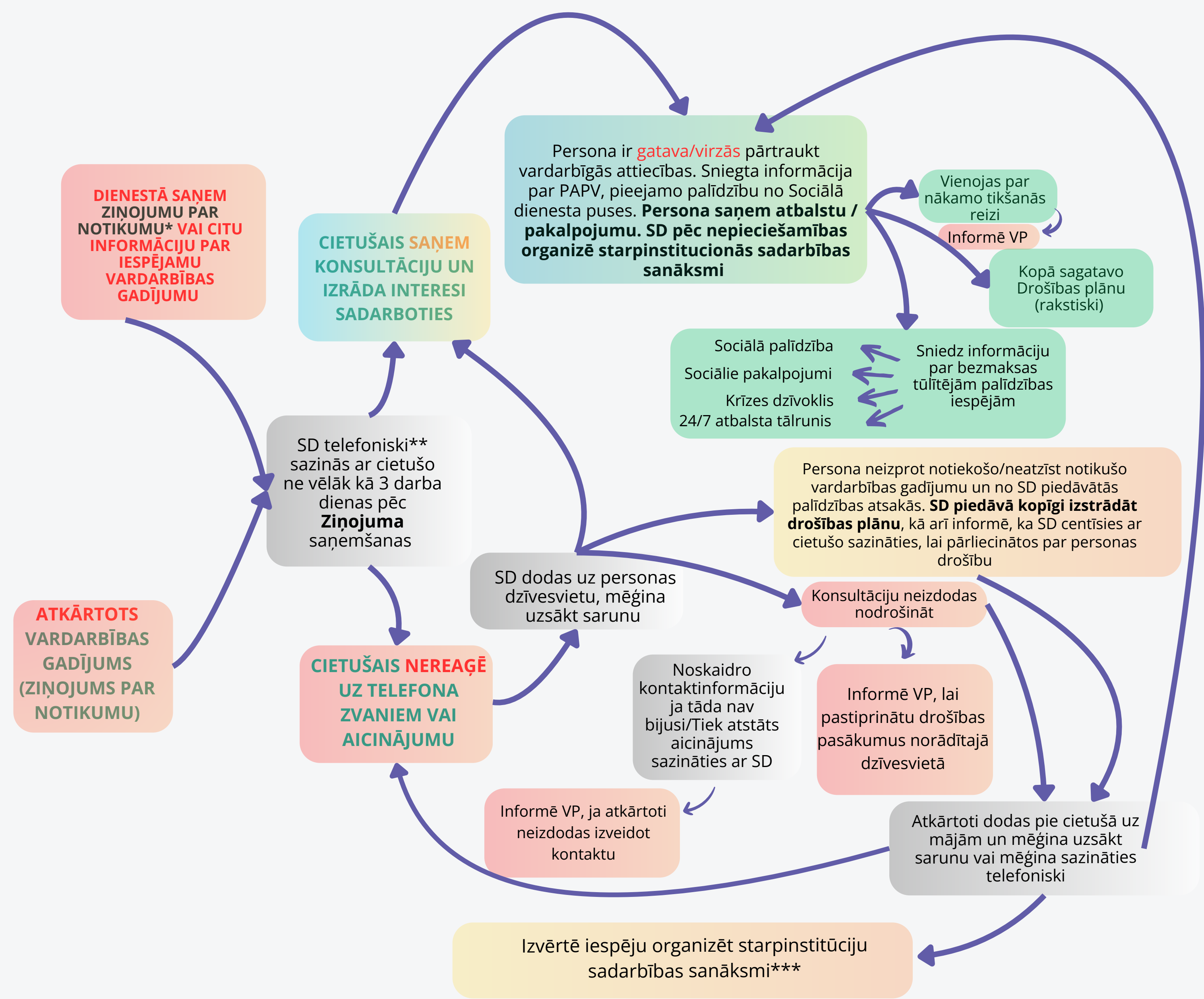
- Ilgtermiņa drošības stratēģijas: *darbs ar sociālo darbinieku, lai izstrādātu plānu drošai dzīvei nākotnē.*
- Finansiālā un juridiskā neatkarība: *resursi, kas palīdzēs attīstīt finansiālu stabilitāti un juridisku drošību.*
- Dzīvesvietas un dzīves apstākļu maiņas iespējas: *iespējamās dzīvesvietas maiņas plāns, ja pieaug apdraudējums personas veselībai un dzīvībai.*

7. Pārskatīšana un pielāgošana

- Regulāra drošības plāna pārskatīšana: *ieteicams regulāri pārskatīt plānu, lai tas atbilstu mainīgajiem apstākļiem un riskiem.*
- Atjauninājumi atbilstoši jaunām vajadzībām: *nepieciešamības gadījumā papildināt plānu ar aktuālo informāciju un jaunām stratēģijām.*

Rīcības algoritms sociālajiem darbiniekiem atbalsta
sniegšanai no vardarbības cietušām personām,
kuras atteikušās no palīdzības

*MK noteikumi Nr.161 “ Kārtība, kādā novērš vardarbības draudus un nodrošina pagaidu aizsardzību pret vardarbību” 9.1.punkts

**Ja Ziņojumā nav norādīts vai neprecīzi norādīts tālruņa numurs, tiek sagatavots aicinājums ierasties uz konsultāciju Sociālajā dienestā (Dienests)

***Vadīties atbilstoši Metodiskais materiāls sociālajam darbam ar vardarbībā cietušām un vardarbību veikušām personām 3. sadaļai

SD - sociālais darbinieks

PAPV - pagaidu aizsardzība pret vardarbību

VP - Valsts policija

Labklājības ministrija